متکور

(شعري ټولګه)

محمداسمعیل یون

۱۳۸۷ل

متکور

(د شعرونو لومړۍ ټولګه)

محمد اسمعیل یون

بسم الله الرحمن الرحیم

کتاب پېژندنه

د کتاب نوم:	متهکور
شاعر:	محمد اسمعیل یون
خپرندوی:	یون کلتوري یون
چاپشمېر:	۱۰۰۰ ټوکه
لومړی چاپ:	۱۳۶۹ل کال
دویم چاپ:	۱۳۸۷ل کال
د شاعر پرله پسې نومره:	(۴)
د خپرندوی پرله پسې نومره:	(۴)
کمپوزر:	ضیاالرحمن ضیا

نیولیک

ګڼه	سرلیک	مخ
۱	د ((متېکور)) د دویم چاپ سریزه	۱
۲	سریزه	۵
۳	تقریض	۱۰
۴	د متېکور په باب څو خبرې	۱۴
۵	لېوني	۲۳
۶	کلیزه	۲۵
۷	زمانه	۲۷
۸	اوښکه او خندا	۲۸
۹	د عقل احساس	۲۹
۱۰	نازک خیال ته !	۳۱
۱۱	د حیا په لاس	۳۳
۱۲	ډالۍ	۳۵
۱۳	ژوندی حسن	۳۷
۱۴	غره اور اخیستی...	۳۹
۱۵	زولانه غمونه	۴۱
۱۶	د ښکلو باران	۴۲
۱۷	ازمون	۴۳
۱۸	پرهري امید	۴۵
۱۹	متېکور	۴۷
۲۰	د ماضي عشق	۴۸
۲۱	پټې خبرې	۴۹
۲۲	د اور تاو	۵۱
۲۳	د حسن لومه	۵۳
۲۴	پخه سکروټه	۵۵
۲۵	سوی اسوېلی	۵۷
۲۶	افسوس چې قبر دې معلوم وای !	۵۹
۲۷	د ماضي خندا	۶۰
۲۸	خوږلنې سترګې	۶۲

۲۹	ژړغوني آه	۶۴
۳۰	تر کاڼو لاندې	۶۶
۳۱	درې مياشتې مخکې	۶۸
۳۲	هغه چاته چې سترګې يې....	۶۹
۳۳	د وينو رود نيل	۷۱
۳۴	د وير سکروټې	۷۳
۳۵	د اوښکو جنازې	۷۵
۳۶	له جېل نه... ګيله	۷۷
۳۷	د لمبو څاڅکي	۷۹
۳۸	د خندا قتل	۸۱
۳۹	د آه سکروټې	۸۳
۴۰	غيرتي لېمه	۸۵
۴۱	د ميو اباسين	۸۷
۴۲	د اوښکو سمندر	۸۹
۴۳	د خوږو مکر	۹۱
۴۴	ارام سمندر ته !	۹۳
۴۵	د تېزابو باران	۹۶
۴۶	سندرغاړي	۹۷
۴۷	د طاعون په لوپټه کې	۹۹
۴۸	د احساس لوخړه	۱۰۰
۴۹	يادګارونه يادګارونه	۱۰۱
۵۰	کاڼو ونه ژړلې	۱۰۲
۵۱	مېږتونخور	۱۰۳
۵۲	د اميد څانګه	۱۰۵
۵۳	د اسرافيل شپېلۍ	۱۰۶
۵۴	د جنګ باج	۱۰۸
۵۵	د سيند په منځ کې	۱۱۰
۵۶	سوې ګودر	۱۱۲
۵۷	مړاوي اننګي	۱۱۴
۵۸	د محمد اسمعيل يون لنډه پېژندنه	۱۱۶

د ((متکور)) د دویم چاپ سریزه

متکور زما د شعرونو لومړۍ ټولګه ده، چې اساساً پر ۱۳۶۹ل کال چاپ شوې ده. ((اساساً پر ۱۳۶۹ل کال)) ورته ځکه وایم، چې د همدې کال په بهیر کې د افغانستان د لیکوالو ټولنې له خوا د چاپ پلان کې وه او د همدې کال د وروستیو درېو میاشتو په بهیر کې د همدې ټولنې له خوا چاپ ته لاړه. ترننه نږدې شل کاله دمخه، چاپ دومره پرمختللی نه و، هغه وخت د چاپ توري اکثره له سرپو نه جوړېدل یا اوسپنیز وو، یو یو توری به په ځانګړې صندوق کې پروت و، کله چې (الف) نه تر (یا) پورې هر توری په کارېده، نو بیا به حروفچین، همغه صندوق ته، ته او اړتیا وړ توری به یې را اخیسته، دا توري به یې پر یوه ډېر اوږده مېز، چې لس پنځه متره واټن به یې درلود، په همغو جوړو شویو صندوقونو یا کورونو کې ایښي وو. د یوې کلمې لپاره که د یو توري ټولوونکي تګ اوراتګ محاسبه کړو، کېدی شي سل متره پلی واټن یې هم وهلای وي، دا نو بیا د یوه کتاب په لسګونو زرو او یا هم لکونو کلمو ته محاسبه کړه. دا توري بیا یو تربله څنګ په څنګ ایښودل کېدل او پر یوه تار تړل کېدل، په دې ډول ترې یوه کلمه، بیا

کلمې، بیا جمله او جملې او بیا هم متن جوړېدل، کله چې به دې په کې سمون را وسته، هغه کلمه به بېرته خلاصېدله، خو لنډه دا چې خورا زړه چاودون و. دا کتاب ما په همغه شکل چاپ کړی دی. زه دا مهال د کابل پوهنتون د درېیم ټولګي محصل وم، د درسونو ترڅنګ مې نور فرهنګي مصروفیت هم

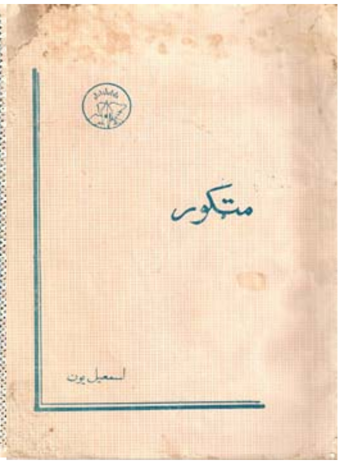

درلود او چاپخونې ته به هم هره ورځ روان وم، کله چې د کتاب د چاپ او سمون لومړني کارونه خلاص شول او ماته یې وروستي توري راکړل، نو دا مهال **۱۳۶۹**ل کال خدای پاماني وکړه، ما کتاب قدرمن استاد کاندید اکاډمیسین محمد صدیق روهي او ګران ورور محمد ابراهیم شینواري ته د سریزو لپاره وسپاره، زما بل ملګري ممتاز ارمان لا وار د مخه پرې سریزه کښلې وه، څه موده نور هم د سریزو په خاطر وځنډېده، نو ځکه خو د استاد روهي او ښاغلي ابراهیم شینواري تر سریزو لاندې (۲/۱/۱۳۷۰) او (۱۳/۱/۱۳۷۰) نېټې

ليکل شوي، ما د لومړي چاپ او دويم چاپ پر مهال دا نېټې ځکه بدلې نه کړې، چې زموږ ګران لوستونکي د هغه وخت له چاپي بهير سره لا ښه اشنا شي، چې د يو عادي کتاب چاپ هم هغه وخت څو مياشتني واټن ته اړتيا لرله. د زمانې څرخ تاو ېږي، چاته صبر نه کوي، اوس چې له هغې زمانې نږدې شل کاله تېرېږي، استاد روهي زموږ په منځ کې نه شته او د هغه په حق کې له دعا پرته نور هېڅ زموږ له لاسه نه کېږي، ګران ابراهيم شينواری او زه (يون) ژوندي او پر خپل وطن يو، ممتاز ارمان هم رانه مهاجر شوی دی. خدای(ج) خبر چې ددې شعري جونګ تر دريم چاپ پورې به موږ ته څه پېښېږي. په همدې خاطر مې د خپل تېر شلکلن فرهنګي کار پر بيا سمون، اوډون او بيا چاپ لاس پورې کړ، پر ژوند ډېر بې باوره يم او ژوند پر ما ډېر نا باوره دی، نه غواړم زما پر کړي کار سبا ته نور څوک په تکليف شي، څه چې مې کړي، ښه دي که نا ښه، پوره دي که نيمګړي، کره دي که ناکره؟ ښه ده چې خپله يې راټول کړم چې د ټولو پازوالي زما پر خپله غاړه شي.

راتلونکی نسل به ددې وخت ونه لري، چې زموږ په ماتو ګوډو ليکنو پسې وګرځي، د هغوی ليکنې او پنځونې بايد تر موږ اوچتې وي او که اوچتې نه وي دا نو ددې مانا ورکوي، چې ژوند او فکر ولاړ دی او پرمختګ نه کوي، خو دا زموږ د اوسني نسل وظيفه ده چې خپل کارونه په خپله خلاص کړي او په هغه تسلسل کې خلل رانه ولي چې تېرو تر موږه

رارسولی او زموږ دنده ده، چې تر بل پښت يې ورسوو، د بشري ژوند ارتقا د همدغه تسلسل ترکيب دی.

له ټولو قدرمنو ليکوالو دا هيله لرم، له يوه نسل څخه بل ته کلتوري خلا پرې نږدي او تر خپله وسه پورې د وخت له تخنيکي امکاناتو ګټه پورته کړي او خپله ځاني او ملي، ټوله کلتوري شتمني خوندي کړي.

د همدې هيلې د برې په ارمان
پوهندوی محمد اسمعيل يون
کابل- افغانستان
۱۳۸۷ل کال، د سلواغې ۷مه.

سریزه

په وروستیو څلورو کلونو کې، چې کېدی شي د فرهنګي ازادۍ پیلامه یې وبولو، زموږ د هنري فرهنګ په تېره د شعر په ګلبڼ کې رنګارنګ ګلان وغوړېدل او د ادب او هنر د مینو الو زړونه یې باغ باغ کړل. رښتیا خبره داده، کله چې د هنر د ازادۍ وږمه په غرو، رغو، کلو او بانډو وچلېږي د شعر بلبل یې د هر کلي لپاره ګلورینې ترانې وایي. د تعجب خبره نه ده حتی هغه شاعران چې د کوم طلسم تر اغېزې لاندې له ځانه پردي شوي وو، له مسخ شوي حالت نه بېرته راوګرځېدل داسې ښکارېده چې هغوی خپله حافظه ترلاسه کړه، خپل کلی مالت او دوستان او دښمنان یې وپېژندل. زه په دې خبره بحث نه کوم چې د شعر ګلبوټي په هوسا او بسیا خاوره کې ښه وده کوي او که بحراني حالت د شاعر احساس راوپښوي او طغیان ته یې لمسوي، خو ددې خبرې یادونه ضروري ګڼم چې شعر او د تخلیق ازادي د مجنون او لیلا په شان یو له بله جدا یي نه شي زغملای، چېرې چې د تخلیق ازادي نه وه خدای خبر چې څومره خبرې به د شاعرانو په مغزو کې په ابدي خوب ویدې شوې وي، څومره د شعر چینې به وچې

شـوې وي، څـو مره اسـتعدادونه بـه متهکـور پـاتې شـوي وي او څو مره خبرې به په نه زړه ویل شوې وي، حتی هغه کسان چې لـه شاعر نه له پلان سره سم شعرونه غواړي د تخلیق له ازادۍ سره مخالفت نه کـوي، خـو هغـوی د تخلیـق ازادي داسې تعبیـروي: مـوږ شـاعر تـه ازادي ورکـوو چـې زمـوږ د ښـمنانو تـه کنځلـې وکړي. دا دی د تخلیق د ازادۍ اصلي او ژور مفهوم.

زه پوهېږم چې ځینې کسان به ددغـو یـادونو پـه لوسـتلو سـره بې حوصلې شوې وي او وبه وایي چې دا خو زړې بابولالې دي، د هغو تکرارول څه ګټه لري؟ ښه، دا نصیحت به ومنو خو دا هم باید ووایو چې په تاریخ کې سپین فصل نه شته. زما ښه پـه یـاد دي چې د داود پـه جمهوریت کې د تاریخ په درسي مفرداتو کـې د ظاهرشاه دوره حذف شوې وه او لـه موجودیت نـه یـې انکـار شوی و خو ما ورته وویل چې په تاریخ کـې سـپین فصـل یـوازې په اسطوره یې دوره پورې اړه لري او بیا هغه خالیګاه ډکه شوه.

مـوږ غـواړو پـر دغـه ټکـي زور واچوو چـې فرهنګ یـوازې د دموکراسۍ په فضا کې وده وکولای شي، که څوک غواړي چې په دې خاوره کې فرهنګ وغوړېږي نو بایـد د نوښت ازادۍ تـه درناوی وکــــړي، پـه تېرو څلـورو کلونـو کـې سره لـه دې چې جګـړې زمـوږ خــــاوره دخپلـو بچیـانو پـه وینـو ولمبولـه، ودانـۍ یـې پـه کنـډوالو بدلـــې کـړې، د کونـډو، بـورو او یتیمانو اسویلو یې د فلک مانۍ توره کړه، باغونـه، ځنګلونـه یې پو پناه کړل او مادي هستي یې تالا کړه خو لـه دې ټولـو سـره

سره د فرهنګ په برخه کې د يوې نسبي ازادۍ له برکته يو څه تنوع او ښکلا ليدله کېږي.

د دولس کلنې جګړې په وړاندې د شاعرانو انتطباعات او تاثرات يو شانته نه دي: څوک د اتلانو حماسې انځوروي، څوک د شهيدانو پر مقبرو اوښکې تويوي، څوک د سولې ارمانونه بيانوي، څوک وران کلي او زړې خاطرې را په يادوي، څوک د نهيلۍ او بېوسۍ نغمې غږوي، څوک سباوون ته په تمه ناست دي او ځينې په تورتم کې د اميد مشالونه ګوري.

د (متهکور) په نامه د شعرونو دغه مجموعه چې د ځوان او حساس شاعر، اسمعيل يون د اند ښنو امېل دی، د پښتني غاړې لپاره په ډېر ظرافت جوړ شوی دی، دا مجموعه د پښتو په فرهنګي ګالرۍ کې يوه ښکلې تابلو ده، چې له خپل ولس سره د اورنۍ مينې په زمينه کې انځور شوې ده، دا مجموعه د صداقت او وجدان غږ دی چې د يوه فرهنګيالي ځوان د احساساتو ترجماني کوي او څه چې وايي شاعرانه مګر رښتيا دي.

که څوک د دې مجموعې په لفظي اړخونو څېړنې کوي نو ښايي چې په لوی لاس به خپل ځان له هغه هنري اتذاذ څخه

بې برخې کړي چې د شعر په کليت، انسجام، تصوير او رسالت کې پروت دی. د ځوان شاعر اسمعيل د شعر هره ټوټه يوه هنري

تابلو ده چې په هغه کې ښکلا، تناسب او د خیال ظرافت ځان ښکاره کوي. اسمعیل یون د خپل وخت تصویر ایستلی دی او په دغه تصویر کې یې خپل موقعیت هم ښودلی دی.

هو، هغه متکور شوی پاتې دی او ولې به متکور نه پاتې کېږي. هغه شاعر دی، زموږ د وخت شاعر چې نه یې ((لېوني)) خوښېږي او نه له ((هوښیارانو)) سره په یوه لاره تللای شي. دده برخلیک دادی چې متکور پاتې شي او زموږ اکثر شاعران همداسې دي. زموږ د وخت شاعر له معنوي ویاړ نه پرته بل هېڅ نه لري او نه یې لرلی شي: ((دواړه نه کېږي رحمانه یا به دین کړې یا دنیا.)) خو څوک چې معنوي ویاړ لري هغه په واقعیت کې هر څه لري:

خرقه پوشو په خرقه کې دی موندلی
هغه حظ چې په دنیا کې دنیا دار کا

د اسمعیل یون شعرونه تر زیاتې اندازې له خپل کلتور سره تړلي دي او له خاصو حالاتو نه یې رنګ اخیستی دی. دا تصادفي خبره نه ده چې د شاعر په تصویرونو کې د اور لمبې، د وینو څپې، د اوښکو سیند، قطار قطار جنازې، اغزنه خوني لار، د تېزابو باران، اورنی اسمان او بالاخره سوی اسمعیل تر سترګو کېږي. شاعر هغه څه ته اریان پاتې دي چې نور خلک هم ورته اریان دي: د وینو سوداګري د معنویت

سقوط، د عقیدې او اعتماد بحران، د شخصي ګټې په مقابل کې له ټولو اخلاقي نورمونو نه تېرېدل او داسې نور.
زه نه غواړم چې د دغې مجموعې په باره کې د خپل برداشت ټول اړخونه بیان کړم او یا دده د اشعارو مضمون تفسیر کړم. پرېږدئ چې لوستونکي دده شعر ته له خپلو عینکو څخه وګوري، په دې مجموعه کې رمزي شعرونه هم شته، خو څوک چې له مورنۍ سره او سپېڅلې هغوی په اسانۍ سره په دغو رمزونو پوهېدی شي. اسمعیل ځوان دی او ځوانان خپل احساسات نېغ په نېغه بیانوي زه فکر کوم چې زمان به دغه د استعداد خاوند شاعر ته لا زیاتې هنري هستونې ورپه برخه کړي.

په درناوي
کاندید اکاډمیسین
محمد صدیق روهي
د خوشال د فرهنګي ټولنې رئیس
۲/۱/۱۳۷۰

تقریض

هسې خو په ټولیزه توګه ژوند د خوږو ترخو، لوړو ژورو، بریو ناکامیو، امیدونو او نهیلیو نوم دی. خو د ژوند د ژورو تل ته رسېدل او د تیاره ګوټونو کشف د هر چا کار نه دی. د ژوند د رښتیني مانا پیدا کولو او پېژندلو لپاره بینا سترګو، حساس ذهن، له ولولو ډک زړه او بلیغې ژبې ته اړه وي او د همدغه څیزونو څښتن ته شاعر وایي.

هغوی چې د شعر او شاعر ارزښت او استادۍ ته نه دي ملتفت کله له شعر نه علم غواړي او کله فلسفه او سیاست. په داسې حال کې چې علم او سیاست د یو شمېر ټاکلو پرنسیپونو او فورمولونو د ننه د نړۍ فورمولیکه شرحه ده او شعر د الهام پایله. خو له نېکه مرغه زموږ زلمی وینا وال اسمعیل یون د شعر ضرورت او رسالت په رښتیني مانا درک کړی او ان له تنکي زلمیښې یې په پوره ځان خبرۍ د شعریت په لار یون کړی دی، ښه ټینګ او پاخه ګامونه یې ایښي او امید دی چې د پښتو شعر د لا لوړو پوړیو په لور نور هم ګړندي، ارزښتمن او اغېزمن ګامونه پورته کړي.

ځکه یون یو داسې شاعر دی چې د شعر په ټولو باریکیو او نزاکتونو پوهېږي او زیار یې ایستلی دی، شعر ولیکي کله یې

د خپل مظلوم او محکوم ولس په مظلومیت او محکومیت غم او خواشیني څرګنده کړې ده. کله یې د خپل غیرتي او ننګیالي ولس په بریاوو ویاړلي دي، کله یې د ټولنیزو بدبختیو په وړاندې احتجاج او ګوتڅنډنه کړې ده او کله یې له خپلې مجبورۍ او بېوسۍ سر ټکولی، نو د کنایو، استعارو، تشبهاتو او الفاظو په شاعرانه کارونې سره یې شاعرانه ویاړلي، ګواښلي او ژړلي دي:

څومره مو مینه د احساس رګو کې ننوته
لکه منصور د دار ختلو سره مینه کوو

یا:

دود شو تکل د اسوېلیو په اور
ورته پرهر زړه ارماني وخندل
نور د سبا د حسن شونډې موښي
په توند(شمال) باندې ماضي وخندل

یا دا چې:

چا د اور په سترګو کې لیدلې د اوبو مینه
عقل بې احساس دی په لمن کې د پردو رغړي

او د ډېرې خوښۍ ځای دی چې زموږ شاعر د منځپانګیز نوښت ترڅنګ جولیز نوښت ته هم متوجه دی د غزلو ترڅنګ یې ازاد شعرونه هم لیکلي، ښایسته او خواږه وییونه یې

کارولي، نوي سمبولونه او ترکیبونه یې زېږولي، د مضمون رنګیني او تنوع ته یې تر خپل وسه پام ساتلی او ژبه یې کره او معیاري ده او د شعرونو دا جونګ یې د ډېرې ستاینې او بیابیا لوستلو وړ دی. خو په خواشینۍ زموږ ښه او قدرمن شاعر د خپلو ډېرو بریاوو او ښېګڼو ترڅنګه ځینې ښویېدنې هم لري، کله کله یې د ځینو ناپېژندلو سمبولونو په کارونې سره د شعر ځینې بیتونه ګونګېږي او روڼ مفهوم نه شي ښندلی لکه:

څومره د مکر تخیل ته کښته شوی نرم؟
په نوم د میو راته مخکې ږدي پیالې د اوښکو

یا دا چې کله کله یې ډېر خاص او یوازې په همده پورې مربوط مسایل نظم کړي دي، چې نه یوازې عام نه دي، بلکې په خاصو مواردو کې هم کوم شعري ارزښت نه شي درلودای او زه افسوس کوم چې دربغه هغه یې په یو داسې خوندور جونګ کې نه وای راوړي لکه ((درې میاشتې مخکې)) او ((یادګارونه یادګارونه)). په هره توګه زه دغه جونګ یو ارزښتمن او ګټور اثر او د پښتو شعر په څولۍ کې یې یوه رنګینه او په زړه پورې زیاتونه ګڼم او یقین لرم چې درانه لوستونکي به ددې شعرونو له لوستلو پوره خوند واخلي او خپله شعري تنده به پرې ماته کړي.

اوس همدومره
د ملګرتیا په خلوص او مینه
ممتاز ارمان
۱۰/۱/۱۳۶۹

د متکور په باب څو خبرې

اوس زموږ مخې ته يو داسې کتاب پروت دی چې په هغه کې د انساني احساس او تخيل يو عاطفي تړون پروت دی او هغه د ګران اسمعيل يون شعرونه دي.

شعر په خپل څو اړخيزتوب د يوې جالبې پديدې شکل نيولی دی او دا ځکه چې د انسان جوړښت، هيلې او احساسات چې څومره بېلابېل دي، نو هماغومره يې د دغو احساساتو او هيلو د بيان ډول بېل دی او ځکه موږ بايد هر شعر يوه نوې زېږېدنه وبولو.

شعر د انسان د نه بيانېدونکو ژورو حسي-عاطفي حالتونو د بيان سمبول دی. هغه څه چې په زړه کې ګرځي او ده ته د يوه موجود حقيقت په شان ښکاري، دی يې د شعر په ورېښمين پوښ کې نغاړي او موږ ته يو ښکلی لذت بښونکی پيغام کېږي. شعر ځکه په خلکو ښه لګي چې شعر د احساساتو او مينې او معنوي غوښتنو د بڼ په ګلانو کې د سحرنۍ پرخې څاڅکي دي، چې ښکلا خوښوونکی ذوق ارضا کوي او د ماتو زړونو، ژوبلو احساساتو او لطيفو هيلو نه اورېدونکی اوغلی اواز دی چې يوازې د حساس انسان د زړه او مغزو په برجونو کې د مينې زلزله راولي.

هر شعر د شاعر د ځانګړي فکري حالت محصول دی. چې شاعر بيا طبعاً د ټولنې، چاپېريال او پېښو نه اغېزمن شوی دی او که د خپل رسالت سرته رسول غواړي، نو خپل احساس په رښتيني ډول وړاندې کوي.

د اسمعيل يون شعرونه ددې وروستيو کلونو شعرونه دي او حتماً په کې د همدې کلونو د پېښو او ټولنې انځور وينو هغه کلونه چې زموږ باتور ملت د اور او وينو په سمندر کې ولامبل، د ازمونونو په ازمون کې لا ژوندی دی او د خپل حيثيت او غرور او ستروالي ثبوت لپاره يې وياړنې هستې کړې.

که په شعر يا ليکنه کې ليکوال په صداقت سره يو څه نه وي ويلي، نو هېڅکله به همېشني نه شي او ځکه زما په نظر هغه څه چې د اسمعيل يون د شعر تر ټولو لوی بريالیتوب دی، هغه دده په بيان کې صداقت دی، هغه د پغمان د جنتي چينو په غاړه د افريقا د سارا له ګرمۍ نه فريادونه نه کوي، خو د کب په شان چې د سرو تېلو په منځ کې وي ثنا هم نه وايي.

هغه، هغه څه وايي چې محسوس کړي يې، ويني يې او پرې پوهېږي، هغه د اوسني بهير رښتينی حالت بيانوي او خپل عاطفي احساس ورسره په صادقانه ډول يوځای کوي، د بېلګې لپاره (د خندا قتل) او ځينې نور شعرونه کتلای شئ.

بله مسئله چې د اسمعیل په شعرونو کې په څرګند ډول لیدل کېږي، هغه یو سپېڅلی بغاوت او خپلواکه سرغړونه ده، د استاد الفت د وینا له مخې شاعران په هګیو کې د مرغانو الوتنې او د لمر سپېدو په ځیرې ګرېوان کې د لمر پلوشې لیدی شي او : ((شاعران له قید و شرطه بې پروا وي)) نو ځکه موږ د یون په شعر کې هم دغه شان شعرونه لولو:

د عشق نظر نه شول لمبه لېوني
تورو تیارو کې شول ډیوه لېوني
میکدې خود د زهد اور کې ناځي
په کې د بېره نه دي هغه لېوني
د عشق په تور یې په دار مه ځړوئ
کله کوي چا ته سجده لېوني
زموږ په کور به لمبې وي لا
ترڅو چې پاتې وي دا دوه لېوني.

(د جنګ باج) او ځینې نور شعرونه هم په دې باب د ځانګړې پام وړ دي.

اسمعیل یون په خپل شعر کې ډېر ژور حالتونه انځوروي او دا د پښتو د ولسي شعر هغه غوره عنعنه ده، چې نن سبا د نړیوال معاصر شعر یوه مهمه ځانګړنه هم ده او اوس په پښتو

معاصر شعر کې هم پیل شوې ده. د ((درې میاشتې مخکې)) شعر د یوه عشقي حالت ډېر دقیق بیان دی، همدا راز د ((غره اور اخیستی)) ((مېړتونخور)) او ځینې نور شعرونه. د کاناډايي شعر پېژندونکي ایزابل مور په عقیده، تېرېدونکو او ځانګړو شکلاوو ته تم کېدل، د حالت انځورول او د نامحسوسو غوښتنو بیان د اوسني شعر یوه خاصه عنعنه ده، د لاندې بیت په لومړۍ برخه کې یو ځانګړی حالت په ډېر ساده ډول بیان شوی دی:

زما زړګی درزا کړي او د تا شونډې رپېږي
دي څومره خوندورې زما وستا پټې خبرې

مینه او الفت لکه څنګه چې د انسانیت د خلاصون لاره ده، د شعر د ملکې د ظهورولو عامل هم دی شاعر او مین زیاتره وختونه په یوه مانا کارول کېږي. انساني مینه ((د انساني توکم بقا او دوام)) دی او د انساني مینې په خم کې رنګ شوي شعرونه همېشني او تلپاتې شعرونه دي. د اسمعیل یون په شعر کې د انساني مینې او عاطفي نوښتیز بیانونه د ((یادګارونه یادګارونه))، ((سوي اسوېلي))، ((کلیزه))، ((د عقل احساس))، ((د حسن لومه)) او ((پخه سکروټه)) تر سرلیکونو لاندې لولو. له ((سوي اسوېلي)) څخه دا څو بیتونه:

د سترګو په خوړو کې ډوبېدم نه پوهېدم
د مينې په لمبو کې تاوېدم نه پوهېدم
احساس مې عقل پرېښوده په لاره د جنون
منصور ومه په دار کې ځړېدم نه پوهېدم
موسکۍ شه لا هم نوره زما سوو اسوېلو ته
ساده وم چې په تا مينېدم نه پوهېدم

د اسمعيل شعر که د مينې او ښکلا پالنې هر څومره ښکلي بيانونه دي خو ورسره د هېواد او ملت له ژورې مانا نه هم ډک دي، زياتره غزلونو کې د ښکلا او مينې تر رنګينو پوښونو لاندې د هېواد پالنې، انسان دوستۍ، سپېڅلي بغاوت، حق خوښوونې او خپلواکۍ ترانې پرتې دي. دا د پښتو د اوسني غزل يو مثبت بری دی چې د ښکلا او مينې تر پوښ لاندې د ژوند د ارزښتمنو مسايلو خواته عامه ذهنيت اړوي په لاندې بېلګه کې په ډېر خوندور ډول همدغه شان بيان شته:

چامو د مينې د جانان زلفو ته اور ونيوه
چې شنه دودونه يې زموږه په شعرو کې ځلي
زما د عشق ستونی دې لوند نه کړ پرې يو ځلې هم
څه که د ميو اباسين دې اننګو کې ځلي

اسمعیل یون یو مسول شاعر دی او تل په خپل شعر کې د هېواد د تاریخي جریانونو په پام کې نیولو سره د خلکو، ټولنې او هېواد پر وړاندې خپل مسئولیت نه هېروي. هغه له خپلې مینې نه غواړي چې ((نور یې د سترګو په جادو کې بند نه کړي او پرې یې ږدي چې د منصوري وطن د غم او اور د توپانو سترې کاروان او د وطن د بچو د ویرونو فریاد او د ځوانانو او زلمو قطار، قطار جنازې ووینې)) او همدغه حالاتو هغه مجبور کړی چې له خپل شعر نه د همدردۍ یوه ډالۍ جوړه کړي او ((په داسې حال کې چې نور د باران نه لاندې د میو په سیند کې له جانان سره غوټې وهي او خاندي او د ګلونو په بستر کې یې په نرمو شونډو، شونډې ایښې وي، خو دی (یون) د دردمن او د احساس په اور کې د کړېدلي انسان په توګه خپله ډالۍ داسې وړاندې کوي:

د شعر د بزم د مسرو ګلونه
د خپلو اوښکو په تار پېیم ترې امېل جوړوم
ډالۍ کوم یې ورته
یوه د درد او د شعرونو ډالۍ
د زړه د سوز او پرهرونو ډالۍ))
او د شاعر ډالۍ باید همدغسې وي.

د اسمعیل یون شعر د شکل له مخې ډېر ښکلی او په زړه پورې دی. غزل یې د یوې ځانګړې ښکلا خوښوونې او لوړ

ذوق، اوچتې قريحې، استعداد او مينې څرګندوی دی او له ښکلو ترکيبونو، انځورونو، تشبيهاتو، استعارو نه ډک دی.
ازاد شعر يې هم خوندور او زړه راښکوونکی دی او له انساني عاطفې او غني انځورونو نه ډک دی.
يوه بله خبره هم د يادولو وړ ده، هغه دا چې کله موږ يو شعر لولو نو په دې هم بايد پوه شو چې ايا شاعر خپل د ننني احساس بيان کړی دی او که هسې د ورځې د مود مسايلو ته اړم شوی دی؟ د اسمعيل يون د شعر په څو کوچنيو بېلګو کې موږ وليدل چې د هغه بيان مسولانه، زړور او صريح دی او هېڅ ډول تکلف او تصنع په کې نه شته، نو بايد وپوهېږو چې ايا هغه په خپله هم دغه شان دی او که نه؟ زه چې د دوه کلونو راپه د بخوا له هغه سره ډېرې نږدې اړيکي لرم، نو هغه مې په عملي ژوند کې هم يو صادق او زړور انسان موندلی دی، هغه چې هر څه وايي دده له ژورې مينې او ډېر پاک احساس نه راټوکېدلي وي. هغه له شعر سره مينه لري، هوس يې نه کوي ځکه دده ته شعر په خپله يو هدف دی، داسې هدف چې هغه پرې د خپل زړه پرهرونه ټکوروي او د غمونو پېټی پرې سپکوي او نورو دردمندانو ته يې هم وړاندې کوي.
روانو بدمرغه پېښو هغه ته درانه عاطفي زيانونه رسولي دي، چې ددغو زيانونو اغېزې دده شعر ته يو ځانګړی سوز او ساز ورکړی دی او علت يې کولی شو د ((افسوس چې قبر دې معلوم وای...)) په شان شعرونو کې ومومو. خو له دې سره سره

د هغه بل هدف د هېواد د لوړتیا په لار کې خدمت کول دي، ددې لوړ هدف لپاره کله د شعر نه د وسیلې په توګه هم کار اخلي او په دې خاطر خو په مجموعي ډول د هغه شعر مقاوم او ثابت شعر دی چې د سوو فریادونو په لوګیو کې یې هم د خندا ګلونه ټوکېږي او د موسکا غوټۍ خولې سپړي. هغه که د ژوند د ازمون د اور په سره بټۍ کې د جوارو د دانې په شان په اور اوښتی را اوښتی او مټکور پاتی شوی دی، نو د احساس او عاطفې په بڼ کې د مینې د نسیم وږمو د یوه ښکلي ګل په شان غوړولی دی، چې د شعرونو نغمې یې زموږ د زړونو تارونه خوځوي او ځانګړې خوځند عاشقانه حالت را ښیي.

زه دده د شعر په باب نور څه نه وایم، ځکه د یوه هنري اثر د ډېرې ښې پېژندنې لپاره په خپله د هماغه اثر لوستل تر ټولو اسانه لاره ده، خو خپلې خبرې په دې ډول رالنډوم: سره له دې چې اسمعیل به لا تر اوسه د ځانګړي سبک خاوند نه وي او کېدی شي په ځینو مواردو کې د سایل او سلیم تر اغېزې لاندې راغــلی وي، خو په شعـــر کې یې نوښتګر خوځون، د سپېڅلي احساس زړور بیان، د ځانګړي ښکلا ییز ذوق شته والی ، مسولیت ته ځیرتیا او له شعر سره د زړه له کومي مینه او اړیکي او ټرون موږ ته دا هیله پیدا کوي، چې ډېر ژر به د هغه شعر نور هم پرمخ لاړ شي او د ځانګړي سبک خاوند به شي. په دې هیله چې دده شاعرانه احساس تر پایه دې ته ځیر وي چې وایي:

ګــوره احــساسه هــغه کــور کلی یو ازې نه کړې !
چې ګرېوانو کې یې ټول عمر ګرځېدلې اوښکې

ده ته د شعر په لار کې له مینې ډک، بریالی او پرمخ تلونکی یون غواړو.

په مینه او درناوي
ابراهیم شینواری
۱۲/۱/۱۳۷۰

لېوني

د عشق نظر نه شول لمبه لېوني
تورو تیارو کې شول ډیوه لېوني

میکدې خود د زهد اور کې ناځي
په کې د ېره نه دي هغه لېوني

دا چې بې د ربغه پرې قدم ږدې اشنا !
کلي کې نه شته دي سوچه لېوني

د عشـــق پــه تــور يــې پــه دار مــه ځــړوئ
کلـــه کـــوي چاتــــه ســـجده لېـــوني

زمــوږ پــه کــور بــه لمبــې بلــې وي لا
تــر څــو چــې پــاتې وي دا (دوه) لېــوني.

۲۶/۵/۱۳۶۷

کلیزه

شعره ! ګلونه شه غوټۍ شه پاڼې پاڼې شه
د میو پاڼې
لاړ شه ! زما د یار په نرمو او خوږو زلفو کې
وځلېږه
وخنده
او زما د زړګي
د خوږې مینې د اسرو او امیدو له تله

ورته په مینه مینه
مبارکي ووایه
نن یې کلیزه ده
د ژوند کلیزه
یوه د حسن او ښکلا کلیزه
د اسمعیل د محبوبا کلیزه.

مرکزي لیلیه

زمانه

چـــا زمانـــه څـــوک زمـــانې وخـــوړل
چـــا میخانـــه څـــوک میخـــانې وخـــوړل

زمـــا د عشـــق تنکـــي تنکـــي ګلونـــه
د تـــا د ســـترګو پیمـــانې وخـــوړل

د اســـمعیل ســـپېره مېـــره ملګـــري
مـــنم چـــې خپلـــې یـــارانې وخـــوړل.

۱۳۶۷ل کال

اوښکه او خندا

زه اوښکه اوښکه شم پر مخ راشمه
ته ټول هوس شې او بیا وموسېږې
زه اسوېلی شمه د سوو هیلو
ته په نڅا شې او کړس کړس وخاندې
نو زما و ستا یارانه نه شي سره
ځکه چې اوښکې خندا نه جوړېږي.

۱۹/۱۱/۱۳۶۵

د عقل احساس

ستا د غمبورو د ښکلا سُرخي چې ځل ووهي
زما زړګی ورته له تندې ځنې جل ووهي

د شونډو جام نه دې خواږه په نورو مه دوړوه
د مينې تاو مې درنه خدای مه کړه اجل ووهي

د زړه پر تل مې پرهرونه سره او شنه غوندې شي
کله چې تال دې سره ګلونه په وربل ووهي

زما د عقل احساس دود شولو د مکر په اور
خنګه به حسنه امیدونه ستا منزل ووهي

لږ دې ګورېن نظر په سترګو کې تسل نخوه
چې مې زړګی د مینې سختې په تکل ووهي.

۱۱/۲/۱۳۶۶

نازک خیال ته !

ته لا تراوسه پورې
د عشق په اور کې
د سکروټو په سر
تنها کې شوی نه یې

ته لا تراوسه پورې
د اسوېلیو او آهونو په اور
لکه نینه د اسې اوښتی نه یې

ته لا تراوسه پورې
د غم تنور کې

اور لړوني غوندې
لوغړن شوی نه یې
نو نازک خیاله !
د خوښیو خیاله !
د هوسونو خوشالیو خیاله !
لاړ شه د عشق د اور په ګرمو لمبو
خپله سینه وموښه
او د احساس په سیند کې ولمبېږه
بیا نو راځه !
موږه د اور بڅرو
تر کاڼو کلکو سره
د عشق او پاکې مینې
په نوم سنګر ونیسه
او د اسمان کاڼو ته سر ونیسه !

۱۴/۸/۱۳۶۲

د حیا په لاس

عشـــقه لېـــونی شـــومه د تـــا پـــه لاس
زړه دې زمـــا ورکـــړ د بـــل چـــا پـــه لاس

هجـــر د زړګـــي تـــل راتـــه وســـېزه
خـــدای خـــو دې نـــور واخلـــي د بـــلا پـــه لاس

رســـي د امیـــد کـــاروان منـــزل پـــورې
تـــم کـــه چېـــرې نـــه شـــي د جفـــا پـــه لاس

خلکــــو یارانـــــه کـــې رنګینـــــۍ وکــــړې
زه هســـــې ګیــــر شــــوی د حیـــا پـــــه لاس

څنګـــه بـــه تنـــدی پـــه ځمکـــه نـــه وهـــم
ویــــــنم جـــــام د میـــــو د مــــــلا پـــــه لاس

بختــــــه ! ګـــــدایي بانــــــدې دې مـــــه ژاړه
ډېــــرې ښـــــکلې لـــــو ېږي د ګـــــدا پـــــه لاس.

۱۵/۵/۱۳۶۵

ډالۍ

نن د دیدن په ورځې
د اور او وینو تر شپېو نه وروسته
څوک د عطرونو تر باران نه لاندې
د میو سیند کې له جانان سره غوټې وهي او خاندي خاندي
څوک د هوس په میو
د مرغلرو د خوندو له پاسه
رغړي را رغړي مینه مینه وایي
چا د ګلونو په بستر کې
شونډې ایښې دي په نرمو شونډو
او د عشقونو د خوندو جامونه
بې درېغه درېغه په سرو اړوي
خو زه له درد نه رغېدلی انسان

د اور په څڅو زنګېدلی انسان
د احساس اور کې کړېدلی انسان
نن د سرو اوښکو او د وینو د موسم له بڼه
خپلې خوږې مینې ته
شاعرانه او ښکلو سترګو ته یې
پستو پستو خماري زلفو ته یې
د شعر د بزم د مسرو ګلونه
د خپلو اوښکو په تار پېیم
ترې امېل جوړوم
ډالۍ کوم یې ورته
یوه د درد او د شعرونو ډالۍ
د زړه د سوز او پرهرونو ډالۍ

۱۳۶۷ ل کال ۵ مه میاشت
د لوی اختر دویمه ورځ

ژوندی حسن

مور ملامت یو چې له ښکلو سره مینه کوو
د زړه په وینه نازولو سره مینه کوو

چا ده لیدلې د اورونو سمندر کې غوټۍ؟
مور لېوني یو چې له ګلو سره مینه کوو

نور یې نظر د اننګو په میو ولمبوي
مور یې د تشې خولې خندلو سره مینه کوو

خلک لمبه شي د ژوندي حسن له مینې څخه
مورِ ساده زړي خو له تللو سره مینه کوو

څومره مو مینه د احساس رګو کې ننوته
لکه منصور د دار ختلو سره مینه کوو

اړوه جام دې د خوږو سترګو په سترګو کې مو
موږه اورونه له اورځښلو سره مینه کوو.

۵/۷/۱۳۶۷
مرکزي لیلیه

غره اور اخیستی...

نن د ښکلا د غرو د ښکلو شنو ناوونو په تل
هلته چې سپینې غیرتي اوبه به تل بهېدې
د عشق د زانو د بچیو وینې دارې وهي
رود سور بخن غوندې دی
او شاوخوا تیږې یې هم په وینو ولمبېدې
اور ورته ناڅي له خندا نه شین دی
ان هلته لرې یې په تالو او ډاګونو کې هم
له ډېره تاوه د سیسیو بچي وسوزول
ځکه چې لرې لرې څه وړاندې هلته
پر هغې تورې غټې تیږې باندې
یو ښکاري (باز) ناست دی

پنجې یې سرې دي د سیسیو د زړګو په وینو
او خپل وزرونه په غرور ټپوي
(شاهین) هم پاس د اسمانو له څوکو
د ښکار نظر تړلی
څو چې د زرکو سینې وڅیري په خپلو پنجو
خو لاندې ګوري چې غره اور اخیستی
له ګڼ ځنګله څخه لوخړې خېږي
او د مرغانو بچي سېزي په کې
څوک یې لمبې نه ویني
څوک یې اواز ناوري.

۱۳۶۲ل کال د سلواغې میاشت

زولانه غمونه

غمونه مې تړلو په غمو کې زولانه
لمبې مې بلولې د خرد په ګرېوانه

غيرت به مې اغيارو ته ښودلی د پښتو وای
په مخ کې که مې خندې نه وای (بې ننګه) پښتانه.

۲۲/۵/۱۳۶۲
خوشال خان لیسه

د ښکلو باران

دلته د ښکلو باران
په لپو لپو ډکو ډکو کاسو
د خمارې وریځو له شونډو څخه
اوري را اوري نازولو باندې
خو پر دې وریت اسمعیل
په دې ستې او کړېدلې باندې
د غم په څپو زنګېدلي باندې
یو څاڅکی هم نه اوري
یو څاڅکی هم...

د ۱۳۶۷ل کال د غویي میاشت

ازمون

عقل مې د عشق په تکل اور کې په لمبو رغړي
مينه مې خوږلن کې په انګار او په ايرو رغړي

(نن) راته په سترګو کې لمبه د قهر تاوه کړه
هيله مې له دې هم د سکروټو په سرو رغړي

خومره د اميد په مينه نازي مې ګوګل کې زړه
عشق باندې په مالګو کې په خپلو پرهرو رغړي

چا د اور په سترګو کې ليدلې د اوبو مينه؟
عقل بې احساس دی په لمن کې د پردو رغږي

بيا نازکو نرمو له ازمون نه پښې وکښلې
موږه متکورو سره چېرته په اغزو رغږي

ښکل به مې اميد کړي د سره حسن اننګي په عشق
ځکه چې نن وخت ورته په پښو کې په توبو رغږي.

۱۵/۱۲/۱۳۲۵

پرهري امید

د دوزخي شوندو له خوند نه چې خوا ره وروې
په پرهرونو مې د مالګو کاڼي ته وروې

څنګه به عقل د جنون په اور کې ونه رغېږي
دا سې خوندونه د وختونو خو پرې نه وروې

دود شو زړګی مې ستا د حسن د ښکلا په نظر
د مکر دام دې له خوږو څنې ترخه وروې

ستا د شاعر د قلم تاو به عقل لولپه کړي
د سترګو اور چې ورته تل په ګرېوانه وروي

خود به لمبه شي ستا نظر نه مټکوره نيني
د اورنيو شونډو تاو نه چې پرې سره وروي

۱۳۶۷ل کال، چنګاښ

متکور

زه د ارمان لپاره
لکه د جوارو دانه
د اور بټۍ کې
د ازمون په ګوتو
په مینه مینه
په اور واوښتم راواوښتلم
خود لمبو له تاوه
سپینه پولۍ نه شولم
او د خوږې مینې
د عشق له زوره
د اور لمبو کې
متکور پاتې شوم.

۳/۱۱/۱۳۶۵

د ماضي عشق

اشـنا دا سـتا د ماضـي عشـق لـه زوره
زه لـــه خونـــدو د ننتنـــي ووتـــم

عشـقه دا سـتا د رنګينـو جهـان تـه
خـــالي راغلـــى وم خـــالي ووتـــم

۲۱/۴/۱۳۶۷

پټې خبرې

تـر څـو بـه مـو پـه مـنځ کې وي اشـنا پټې خبـرې
د مینـــې د رازونـــو او حیـــا پټـــې خبـــرې

زمـا زړګـی درزا کـړي او دتـا شـونډې رپـېـږي
دي څـو مره خونـدورې زمـا و سـتا پټـې خبـرې

سـوزېږو بـه پـرې زه او تـه اشـنا او زمـوږ مینـه
زمـا او سـتا پـه بـاب کـړي نور همدا پټې خبـرې

دنیا رقیب رقیب شوه او وختونه غمازان شول
مجبوره یو چې وکړو یاره بیا پټې خبرې

چا ویل درته چې وایه اسمعیل ته پټ رازونه
اخر یې درته ټولې کړې رسوا پټې خبرې.

۴/۱۰/۱۳۶۷

د اور تاو

د زړه تـــوتې مـــې پـــه انګـــار ونيســـئ
ژونـد تـه مـې غـم عشـق تـه مـې دار ونيسـئ

اخلـــم لـــذت د خـــوږې مينـــې ترېنـــه
مـــا د غـــم زور تـــه پـــه وار وار ونيســـئ

پـــام چـــې رقيبـــو لـــه څـــه ونـــه وايـــئ
زمـــا پـــه قتـــل بانـــدې يـــار ونيســـئ

خلکو راځئ د خوږې مینې په نوم !
د اور په تاو ما ګناهکار ونیسئ

د اسمعیل خرو سپېرو ملګرو
سورکۍ ډیوه مې په مزار ونیسئ.

۱۹/۷/۱۳۶۷
مرکزي لیله

د حسن لومه

عقل کې ستا شیرین نظر ونښېد
ځکه جنون شو سر په سر ونښېد

د حسن لومه دې په ناز غرور وه
چې په سینه کې مې ځیګر ونښېد

وینې د مینې د ازمون وختونه؟
سر مې د مرګ په تود ډګر ونښېد

ستا د خوارہ نظر په تونـد کتلـو
د زړه پـه تـل کـې مـې پرهـر ونښېـد

لمبـه د ګرمـو شـونډو مـه بلـوه
تنـاکې زړه مـې پـه نشـتر ونښېـد

ځومره دې حسـن کـې غـرور تـاو شـوی
شـوخو کتلـو تـه دې لمـر ونښېـد.

۲/۱۱/۱۳۶۵
رحمان بابا لیسه

پخه سکروټه

عشـــقه جنـــون ومـــه ځـــه نـــور خـــو نـــه وم
یـــو اســـو ېلی ومـــه ځـــه اور خـــو نـــه وم

ســـتا نـــاکردې دي ځـــه ویلـــی نـــه شـــم
د ټنګـــه ســـرو د پېغـــور خـــو نـــه وم

چـــا درتـــه ویـــل چـــې پـــل پـــر زړه ږده زمـــا
پخـــه ســـکروټه وم لا ســـکور خـــو نـــه وم

ښکلې دې ورېت کړم اننګيو کې ژړ
لکه اوربل پرې باندې خور خو نه وم

دا خو د تا د حسن اور سوی یم
که نه له سره دومره تور خو نه وم.

۱۵/۵/۱۳۶۲
خوشال خان لیسه

سوی اسوېلی

د سترګو په خوږو کې ډوبېدم نه پوهېدم
د مینې په لمبو کې تاوېدم نه پوهېدم

احساس مې عقل پرېښوده په لاره د جنون
منصور ومه په دار که ځړېدم نه پوهېدم

دا ستا د مینې زور و که د عشق د خوږو تاو؟
په نره چې په اور کې نڅېدم نه پوهېدم

حیرت کې شو غیرت زما د مینې په ازمون
سور ګل غوندې بې وخته رژېدم نه پوهېدم

موسکۍ شه لا هم نوره زما سویو اسوېلو ته
ساده وم چې په تا مینېدم نه پوهېدم.

۳۱/۳/۱۳۶۲
لغمان

د خپل پلار د شهادت د تلین په درنښت.

افسوس چې قبر دې معلوم وای !

ما به د ګرم احساس وینو باندې
د عشق د پاڼو د خندا په څپو
ستا د تناک امید پولۍ لیکلې
او د تیزابو د اورونو په سیند
به لمبېدلم ستا د عشق د تکلونو په زور
هر مازیګر به مې د پېغلو د وربل ګلونه
د خپلو سپینو توپاني اوښکو له سپینو امېلونو سره
د اور په رنګ باندې لیکلو سرو شعرونو سره
تا پر مزار شیندلو پاڼې پاڼې
افسوس چې قبر دی معلوم وای
افسوس چې قبر....

۱۳۶۲ل کال

د ماضي خندا

د آه په تاو عشق لېوني وخندل
شونډو د ګل کې چې اغزي وخندل

عقل به وناځي احساس ته خجل
حسن د غم کې که زړګي وخندل

دود شو تکل د اسوېليو په اور
ورته پرهر زړه ارماني وخندل

د ګل خندا يې په لمبو ونيوه
سيلۍ په مينه د سپرلي وخندل

نــور د ســبا د حســن شــونډې موښــي
پـر تونـد (شـمال) بانـدې ماضـي وخنـدل.

۲۰/۶/۱۳۶۶
خوشال لېسه

خوږلنې سترګې

مینه کې د وخت د انګار سره مونښم
اور مې د ګوګل په درانه مونښم

پرېږده چې څپه د ازمون واړوم
سوزندو سکروټو کې مې زړه مونښم

بله دې لمبه کړه د مغرور نظر
چا ویل چې زړګی مې په کې نه مونښم

تــه ولــې د عشــق لــه زوره څنــګ کــوې؟
اور کـــې خـــو د مينـــې ځيګـــر زه موښـــم

ســتا خوږلنـو سـترګو کـې اشـنا پـه عشـق
زړه مـــې لکـــه وړه پـــه تنـــاره موښـــم

نـــور دې بـــه خـــوږو کـــې احســـاس ولـــړي
زه خـــو مـــې شـــعرونو کـــې ترخـــه موښـــم

بـــوی بـــه کړمـــه يـــاره ســـتا د حســـن ګـــل
نـــن چـــې يـــې اغـــزي پـــه ګريوانـــه موښـــم.

۱۸/۱۱/۱۳۶۵

ژړغونی آه

د ژړغــــوني آه پـــــر شـــــونډو تلوســـــې وځلــــي
د عشــق پـه عقــل کـې چـې مينــې تــه اسـرې وځلـي

واوړي تکـــل د اور تـــر پولـــو پـــه تنهـــا کو پښـــو
د مســـــتقبل پـــر اننګـــو چـــې ارادې وځلـــــي

شعره ! د اوښکو حسن ښکل کړه په چاودلو شونډو
چې د ويـر بحـر کـې دې عشـق ځپـې ځپـې وځلـي

لامبي څپه چې ستا د خوند زما د اوښکو په سیند
د پرهـري امیـد پـه سـترګو مـې ګیلـې وځلـي

داسې مې ښکاري د سورکي زړګي پولې له لرې
لکـه د یـار پـه اننګـو کـې چـې خـولې وځلـي

وا ړوه عشـقه ! د تنکـي ارمـان غـوټۍ مـې پـه اور
اخـر بـه سـتا د هـوس سـیند کـې هـم لمبـې وځلـي.

۱۲/۱۰/۱۳۶۶

ترکانو لانديږ

زړه نــــه لمبـــې چـــې د خنــــدا وتلـــي
ورتـــه لـــه خـــولې نـــه مـــې د تـــا وتلـــي

دا چـــې هغـــوی پـــه زغـــرده خانـــدي پـــر مـــوږ
څـــه شـــی دي زړه نـــه ورتـــه بیـــا وتلـــي

ټـــول قوتونــــه د پردیـــــو دلتــــــه
ښـــکاره راغلـــي دي پـــه غـــلا وتلـــي

دا اسمعیل ترکانو لاندې کرۍ بنه بیا یې له خولې ځنې رښتیا وتلې.

۱۳۶۷ ال کال

درې مياشتې مخکې

درې مياشتې مخکې
زه او يار مې سره
سترګې پر سترګو شولو
ما د هغې سترګو کې
هغې زما سترګو کې
د يوه ژوند د اميدونو کيسه وکرله
سره موسکي شولو او ومو خندل
بيا د هغې سترګو کې
زما د هيلو اميدونو انځور وګرځېده
او بيا زما سترګو کې
ددې د سترګو تصوير پاتې شو
تراوسه پورې.

هغه چاته چې سترګې یې زما
سترګو ته خواږه راکوي

نور دې د سترګو په خوږو کې سترګې نه موښمه
نور دې د ګرمو اننګو په ګرمو میو نظر نه ډوبوم
نور دې د نرمو ښکلو شونډو د خوندونو سیند کې نه لامبمه
رانه هېرېږي
رانه هېرېږي د ستي هيلو ساړه اسوېلي
د غيرتي اوښکو مست رود ، د وينو مستې څپې
د منصوري وطن د وينو ليکې
د غم او اور د توپانونو سترې شوې کاروان
نو راته مه ګوره خوږې خوږې په ښکلو سترګو
او پر احساس مې د سرو شونډو د خوندونو خواږه مه اوروه

چې رانه هېر نه شي
د دې وطن د هر بچوني د ويرونو فرياد
د وينو رود د اوښکو سيند
او د ځوانانو او زلمو کتار کتار جنازې
کتار کتار...

۱/۴/۱۳۶۷

د وینو رود نیل

احساس پر عقل بلې کړې لمبې په لپو لپو
جنون په سر واړوه نشې په لپو لپو

د شونډو تبسم دې رانه ګرد د غم ونه لید
د زړه وینې که غرپ کړې زمانې په لپو لپو

موسکی شه د سورکي پرهر د وینو رود نیل ته
حسینې د کوه ترینه پیالې په لپو لپو

لذت کې د خندا دې چې لاهو شي خوند د نورو
په سترګو کې مې تاوې شي ګیلې په لپو لپو

اغــزو د ګــل د پــاڼو تبســم دی پــه اور ســوی
پــه زلفــو چــې دې ځــومبم ترانــې پــه لپــو لپــو

هوس دې د ښایست بیا د جنون په سینه کې لامبي
د عشــق پـه زړه مـې موښـي چـې ایـرې پـه لپـو لپـو.

۲۱/۲/۱۳۶۲

د ویر سکروټې

عشــقه زورور یــې خــو تــوبې مــه مــاتوه
شــونډو د اشــنا تــه اوســېلې مــه مــاتوه

پــروت پــه کــې لــذت دی د زمــان د لېونــو
پــام کــوه ســاقي ډکــې پیــالې مــه مــاتوه

ځــو اشــنا پــه عشــق کــې پــر اغزنــه خــوني لار
غبــرګې د وصــال تــه ارادې مــه مــاتوه

وکــړه پــه مغــرور نظــر خــواږه خــواږه کاتــه
تاتــه مــې اســرې دي دا اســرې مــه مــاتوه

موښــم نــن پــه شــونډو ســتا ســره ښــکلي اننګــي
کــړې دې وعــدې وې اوس وعــدې مــه مــاتوه

خیـر کـه زه دې وریت کـړم پـه سـکروټو کـې د ویـر
ځانګــه د امیــد مــې زمــانې مــه مــاتوه

راز د محبــت پــه کــې نغښــتی دی د یــار
ســویه اســمعیله زولنــې مــه مــاتوه.

۱۳/۱۱/۱۳۶۵

د اوښکو جنازې

پر سوي مخ مې دي رواني سلسلې د اوښکو
راته خندېږه او کوه مې تماشې د اوښکو

چا مې پر شونډو د خندا د څپې ځل ونه لید
عشقه ! ګرم نه يمه راغلي مرحلې د اوښکو

د کوم احساس له خولې نه وځي د ځګېرويو کتار
چې د شعر سترګو نه مې خوشې دي ويالې د اوښکو

دا بــه تصــوير د چــا د ويــر وي انځــور كــړی قلــم
ځكــه يــې نــوكې نــه تــويېږي ترانــې د اوښــكو

څــومره د مكــر تخيــل تــه كښــته شــوي نــرم !
پــه نــوم د ميــو راتــه مــخ كــې ږدي پيــالې د اوښـكو

څنګــه بــه ګــاټي متكــور نــه شــي د ســترګو زمــا
چــې شــپه او ورځ ترېنــه تــاوېږي ســرې لمبــې د اوښـكو

شــي بــه كــرېږ د يــار مغــرورې ســترګې عقلــه كــه نــه؟
چــې ورتــه يو ســم ســتړې شــوې اندېښــنې د اوښـكو

ســتا د لــذت نــاظر دې ســېزي د عشــق هيلــه زمــا
اخــر بــه ورم د خنــدا كــټ كــې جنــازې د اوښــكو.

۲/۲/۱۳۶۲

له جېل نه... ګيله

((ته په وړو کي جېل کې
مونږ دلته لوی زندان کې))
د يوې مينې د ارمان په هيله وسوزېدو
ته خو لا ښه وې
د خوږې مينې د پاڅو شنه دودونه دې ونه ليدلو
مونږ ورته ښه کتلې
چې مو د مينې سره ګلونه د يارانو د لمبو
د سمندر څپو کې وسوزېدل
ژبه مو ګونګه وه ترلې وه د اور د دار په
مستو ليکو
چغې مو نه شوې وهی
ښه مو ليدله خپله مينه د انګار د سمندر ګوتو کې

پاڼې يې ورژېدې
خندا يې وچه شوله
او ليلا يې حسن يې مړاوی شو د درد په چړو
خو مينه مړه نه ده لا
پام چې نهيلی نه شې
اوس نو زموږه مينه
زما او تا غوندې يو څو لېوني
په مينه مست څيرې ګرېوان
او سربېري غواړي
چې ورته وناځي لمبه شي
او د خپلو زړګو د وينو مستې فوارې
ورته امېل امېل کړي
بيا به زموږه مينه
له خندا شنه شي
او ګلونه به يې بيا زلفو کې وتو کېږي
او بيا به موږ لېوني
هم ورته هلته له خندا نه شنه شو.

۱۲/۲/۱۳۶۸

د لمبو څاڅکي

د نـن پـه ائینـه کـې چـې موسـکی راتـه پـرون دی
اشــنا دادې ادا ده کــه جــادو او کــه جنــون دی؟

د کـوم یـو ګـل پـر شـونډو د خنـدا سـندره شـنه کـړم
پـر پـېغلـو پسـرلیو مـې راغلـی چـې کونتـون دی

پـه ګرمـو شـونډو خانـدو خـو یـو بـل ښـکلوی نـه شـو
زمـا و ددې تـرمنځ څـه د ډیورنـډ کرښـې تـړون دی

منمه د ((شمال)) د لمبو څاڅکي دلته نه شته
ددې ګلبڼ پر پاڼو يې پرې ايښی خو طاعون دی

کوم چا کـه د رښتينو لېونو پوښتنه وکړه !
په دغه وران مالت کې خو يې يو استازی يون دی.

۲۳/۸/۱۳۶۹

د خندا قتل

موږ د خدای په کتابو
او د نبي په احاديثو کې
دا لوستي وو چې:
قتل د روح لويه ګناه ده په ژوندون کې د چا
او ملايکې د خدای ذات دي
چې له ټولو ګناهو نه پاکې
خو اوس کلونه کېږي
چې تر مودو نه مخکې
زموږ د سوي زړه د مينې کور نه
د بېګناوو ماشومانو او ځوانانو
د ژوندون جنازې
د فرښتو په بېګناوو ګوتو
ځي د اسمان غېږې ته
نو اوس د مينې تخيل کې د وجدان

او عاطفې د سمندر پر څپو ناستو
د احساس بڅرو
وواېئ چې:
دا بېګناهه او معصومې فرښتې به زياتي
د نازولو ماشومانو د تنکۍ خندا په قتل
ګنهکارې نه شي !؟

۲۲/۴/۱۳۶۹

د آه سکروټې

د درد پـه ژرنـده دل نـه شـوې زمـا د عشـق نينـې
د نرمـو شـونډو ځـل نـه شـوې زمـا د عشـق نينـې

د سـوز پـه اور چـې اوړې نـن د مکـر پـه خـوږو
د چـا د زلفـو ول نـه شـوې زمـا د عشـق نينـې

تـهـاک اميـد مـې واړوه تـر پولـو د ازمـون
لمبو تـه بې تکـل نـه شـوې زمـا د عشـق نينـې

د چا د مینې سینه کې مې احساس غوټې وهلې
چې بندې په اجل نه شوې زما د عشق نینې

د آه سکروټو دود کړلې بټیو کې د اور
پولیو سره مل نه شوې زما د عشق نینې.

۲۶/۹/۱۳۶۶

غیرتي لېمه

زما د مینې ښکلا
لکه بېباکه ماښو
د قهرجنو لمبو
د سیند په مستو څپو
تاوه راتاوه شوه
او ډوبه شوله
او د امید هیله مې
د اور په غېږه کې په نرمو پښو
په اسوېلو اسوېلو

ونښېده

خو زه هغسې چې پخوا ومه څه

هسې به یم هسې به او سمه لا

نه به د چا خندا ته وخاندمه

نه به قبلې ته د ښکلا او حسن

د خپل غیرت لېمه کاږه ونیسم.

۴/۱۰/۱۳۶۲

د میو اباسین

د مینې څپېکه مې د وریت زړګي پردو کې ځلي
عشـقه ګنـاه دې زمـا ســو یو اسـو پلو کــې ځلــي

چــا مـــو د مینـــې د جانـــان زلفـــو تـــه اور ونیـــوه
چې شـنه دودونـه یـې زمـوږه پـه شـعرو کـې ځلـي

دا خـــو زمـــا د اســـو پلو د تـــپ تاونـــه وینـــي
ځکـه خـوارږه یـې د سـرو شـونډو پـه سـرو کـې ځلـي

زمـا د عشـق سـتونی دې لونـد نـه کـړ پـرې یـو ځلې هـم
څــه کــه د میــو اباســین دې اننګــو کــې ځلــي

پـا م چې پـه تریـو نظـر یـې حسـن تـه نظر ونـه کـړې
د خوشـال تـوره مـې تراوسـه لا پښـتو کـې ځلـي.

۲۱/۴/۱۳۶۶
خوشال لېسه

د اوښکو سمندر

وخت چې له غوسې نه سور تکل ته شونډې وسپړي
ژوند په اوښکو لوند شي او اجل ته شونډې وسپړي

مینې سمندر د سپینو اوښکو په څیر ونه لید
اوس به نو زړګی د چا تسل ته شونډې وسپړي

تاوه شي ترخو کې د احساس د فریاد چغه پرې
دا د غم قلم مې چې غزل ته شونډې وسپړي

ډوب چې وي زړګی د اورني غم په سیندونو کې
چېرې به حسینې ستا وربل ته شونډې وسپړي

ورغړي تنهاک هوس ماحول د اغزیو کې
عقل او امید چې مستقبل ته شونډې وسپړي

تاوه کړه لمبه د ګرمو شونډو په سینه کې مې
وریت ویده زخمونه به یې ځل ته شونډې وسپړي.

۱۳۶۲ل کال، تله

د خوږو مکر

تنهاک ځیګر مې حسن په سپرغیو سولوي
د آه اوښکه مې عشق په مایوسیو سولوي

د عقل د احساس سترګو ونه لیده پرهر
د وخت د اور په زور یې په اغزیو سولوي

خندا یې سمندر شي زما درد ته په هوس
د مینې د بڼ ګل مې په سیلیو سولوي

د عشق د خوږ مکر ته نظر کړئ او ښکو نن !
پــه شــوندو بانــدې آه د لېونيــو ســولوي

د درد په کړايي کې په زړګي شي خود لوګی
خـوږې زلفــې چــې يــار پــه اننګيــو ســولوي

د سور مستقبل تال کې به عشق وزانګي اخر
خنــدا کــه نــن اميــد پــه اســوېليو ســولوي.

۲۹/۷/۱۳۶۲

ارام سمندر ته !

ولې غلی او ارام یې
ته خبر یې چې څه وشول او څه کېږي
د نړۍ په وچو غرونو ، سپېرو دښتو ، ځنګلو کې؟
ته خبر یې چې څه اوري
د اسمان له ګرېوانه نه
د بېوسه روح پر مینو ؟
ته خبر یې چې ټول ژوي

یو د بل د ژوند په بیه د ژوندون شببې رانیسي؟
ته خبر یې د وحشت د پاچایانو
واکمني د قاف له غرونو ان زمونږ تر کوره رسي؟
ته خبر یې چې زمونږ د کلي خوا کې
هره ورځې د کارغانو ډلې ډلې
د وګړو پر سینو باندې ټونګې کړي؟
که نور هم غواړې همداسې:
چې ماران او ګمځرې دې
د سیسیو بچې وخوري
او پر سمه لویه لار دې
د لېوانو کاروانونه
د شپنو په رمو ګډ شي
که نور هم غواړې همداسې
چې بیا هم روحي وګړي
د چا مینې ته اور ورکړي
د چار روح کړي تیږو لاندې؟
نو که داسې نه وي خو ځه
تر پېړیو زغم نه وروسته
په څلور کونجه دنیا کې
د توپان نغمه خوره کړه

چې نړۍ له بوی شي پاکه
او شي ړنګه پاچاهي د ځناورو ، ګنهکارو هوسونو
او څو تنه بېګناه به
شي سپاره د نوح بېړۍ کې.

۲۲/۴/۱۳۶۹

د تېزابو باران

زما د عشق د تنکو هيلو سترګې
لا د هوس د خوړلنيو په بڼ
د ګل پر پاڼو غوړېدلې نه وې
چې تا د قهر د تېزابو باران
د اورني اسمان له شونډو څخه
په زغرده زغرده پرې راوه وروه
او د تنکۍ مينې په سترګو کې دې
د وير لمبه په خندا تاوه کړه راتاوه کړله.

۲۶/۲/۱۳۶۲

سندرغاړي

د ختيځ- لوېديځ وګړو !
د مرګي له وېرې مړاو مړاو هيلو !
د ژوندون په جبل کې بندو د نړۍ د هوسونو پاچايانو !
او د عشق د رنګينيو د سيندو مستو څپو کې
سترو سترو ماڼو ګانو !
د ژوندون هره شېبه مو
د نڅا و خنداګانو په تالونو کې کړه تېره
په هر رګ کې د وجود مو
د عطرو وينه جاري کړئ
او هوس هوس زړګو ته
د خوښيو لمبې غړپ کړئ !
چې کلونه مو دې وشوې

د مرګونو سندرغاړي
زموږ کور کې مېلمانه دي
هغه لويه هوجره ګورئ !
چې شاوخوا يې د زمزم ويالو نيولې
او په مخ کې يې د توتو انګور تاکو ونو شين
سيوري جوړ کړی
په همدغه ځای کې ناست دي
يو سپين ږيری په کې نه شته
ټول ځوانان ترېنه راتاو دي
په هر وار چې ترنګ او ترونګ شي
له څو تنو روح جلا شي
بس کلونه مودې وشوې
چې زموږ د کور هوجره کې
سندرغاړي مېلمانه دي.

۲۲/۴/۱۳۶۹

د طاعون په لوپټه کې

د طاعون په لوپټه کې
د سرزورو احساساتو
شینکی فصل ټوکېدلی
د یاغي میني په تور یې
لاس و پښې دي پرې ترلې
د اجل ورږمه پرې اوري
رژوي یې خنداګانې
خو د روح قاتلان (دواړه)
ورته ګوتې پر غاښ ناست دي
وایي څه متکور عشق دی
وایي څه لمبه جذبه ده
د اورونو ټال کې زانګي
د ژوندون سندرې وايي !؟

۵/۲/۱۳۶۹

د احساس لوخړه

ما د لمبو د ترحم په سيند کې ولمبوئ
او د حسين قهر په سترګو کې مې
د تونديمينې د احساس لوخړه
د اور په غېږه کې د وير په تنور
د اور لړوني غوندې تاوه کړئ
د مينې په لاس
څو چې د عشق له کاږو سترګو څخه
د سوزېدلي احساس کړيکه باندې
د عاطفي اوښکې راوڅڅېږي
او د جنون پر دود وهلې دښته
تنکي تنکي ګلان راوټوکېږي.

۲۵/۲/۱۳۶۶
خوشال خان لېسه

یادګارونه یادګارونه

ما درته لیکلي وای شعرونه او شعرونه
تا زلفو کې ایښي وای ګلونه او ګلونه
ما په وچو شونډو درنه کړي وای سوالونه
تا په زړه را ایښي وای زخمونه او زخمونه
ما ژوند ته نیولي وای دارونه او دارونه
ستا شونډو خندا کړای غورځنګونه غورځنګونه
زړه کې زما بل وای سره اورونه سره اورونه
ستا ژوندون ډیوې وای څراغونه څراغونه
دغسې وای هیلې او همداسې ارمانونه
ما ورته ژړلی تا خندلی ولونه ولونه
حسن به د تا و داستانونه داستانونه
ژوند به ټول زما و یادګارونه یادګارونه.

۲۱/۷/۱۳۶۸

کاږو ونه ژړلې

عشق د هوس په لمبو
د مستو کــاږو د خندا په څپو
د تــېزابــونو د اورونو ژرنده
تاوه راتاوه کړه د درد په وینو
او د امید د ګلو موسک نظر یې
د غم پر لیکه په اور وارړاوه راوارړاوه د حسن په زور
خو کاږو ونه ژړل
لاهسې خاندي له خندا نه شنه دي
د عــشق لــمبو کې امیدونه کري
زړو د اغــزیــو کــې ګلــونــه کري
د خوږې مینې د ښکلا په امید
د سرو سکروټو سره تخمونه کري.

۱/۱/۱۳۶۷

مېږتونخور

څنګ ته ناست و مه د ونې
د ټپي پرېشانۍ خیال مې ستړګې ورو ورو خوبولې
پام مې شو د ونې ډډ ته
یو سور کي مېږتونخور پرې خپل وزرونه رپولو
اوږده ژبه یې له خولې نه بهر کړې په هنر وه
چې مېږیان به پرې راټول شول
لکه غړپ د مستو میو به یې تېر کړلو له ستونې
د خوندو د عشق لمبو و مخ په پورته روان کړی
ورو نږدې شو د غومبسو د ژوندون د ځالې څنګ ته
چې ټول عمر وې له تندې جل وهلې

له غوسې نه تکې سرې په اور کې تاوې
کړه یې ژبه ورته مخکې په هنر په مکر وړاندې
یو ناڅاپه سرو غومبسو یې پر ژبه پر مښوکه
او پر سترګو
زهرجن نېشونه ښخ کړل
((لس یو ولس شېبې)) وروسته مې کتل چې:
درد کې تاو مېږتو نخور
د ونې ډډ نه راګوزار شو.

۱۴/۲/۱۳۶۹

د امید څانګه

د زړه کـور کـې مـې د شـعر غـوټۍ غـوړېږي
د خــــزان ســــړه ســــیلۍ ده رژوي یــــې

د امیــد څانګــه چــې لــږ شــانته اوږده شــي
د ظــالم پــه لاس کــې لــور دی پرېکــوي یــې.

۱۳۶۵ل کال
خوشال لېسه

د اسرافیل شپېلۍ

د اورنیو اغزو زړه کې ښکلا چېرته لګي
د سوو شونډو په لمبو کې خندا چېرته لګي

زما د زړه د پرهرونو سره او شنه ګلونه
ستا د خمارو زلفو ول کې اشنا چېرته لګي

منم احساس مې د اورونو زړو کې ګل ټوکوي
خو ستا د بزم رنګینیو کې دا چېرته لګي

خانده په کړس مې د تناکو شونډو لیکو باندې
د خوږلنیو په محفل کې ګدا چېرته لګي

د اسرافیل د شپېلۍ غږ ورته راورسېده
د پښتنو سپېره وطن کې رښا چېرته لګي

خود ستا دمینې د رنګینې کوځې ګوټ ته نه ځم
د میو ډنډ کې د سرو اوښکو ځلا چېرته لګي.

۱۱/۷/۱۳۶۷

د جنګ باج

ارمـــان د اوښـــکو نـــازولو وخـــوړ
لکـه موسـکی شـبنم چـې ګلـو وخـوړ

ددې ګــلاب ګــلاب وطــن حســن مــې
څـه هـم پردیـو څـه هـم خپلـو وخـوړ

چاتـــه لمبـــه لمبـــه احســـاس وښـــیم
وطـــــن زمـــــوږه نـــــابللو وخـــــوړ

څـه بـې پښـتو شـول پښـتانه د وختـو
بـــاج د جنګونـــو تـــرې مغولـــو وخـــوړ

یو اسمعیل په دغه لوی کلي کې
نیم نازولو او نیم ښکلو وخوړ.

۱۳۶۷ل کال

د سیند په منځ کې

چې د نن پر زلفو وټو مبم ګلان کتار کتار
لکه شنه چې پسرلي کړم پر بیابان کتار کتار

دا خوږې خوږې خبرې دا خوږې وعدې مې خیال کې
ټوکوي د جنت حورې او غلمان کتار کتار

پس له مرګه به زموږه یوه ورځ همدا سې راشي
دریدلي به وي دار ته رهبران کتار کتار

څه اولې مينې وسو څه خوږې يارانې دود کړو
اوس ولاړ د سيند په منځ کې پښېمان کتار کتار

بس همدا د ساده ګانو د سندرو غزل وايه
چې ترې وځي هره ورځې هوښياران کتار کتار.

۱۳۶۹ ل کال د وري مياشت

سوی ګودر

سترګو اوترو ورته هېښ ونه وې
د زړه سندرو ورته هېښ ونه وې

لویه څپه د اوبو راغلله پرې
د اور بڅرو ورته هېښ ونه وې

هغوی زموږه وینې تویې کړلې
زموږ ملګرو ورته هېښ ونه وې

تېــــره لمبـــــه شــــوه د پردیـــــو دلتـــــه
زمــــوږ لښــــکرو ورتــــه هـــــېڅ ونــــه وې

نظــر مـــې ښــکل کـــړې خـــوږې شــوندې د یـــار
لمبـــو شـــکرو ورتــــه هــــېڅ ونــــه وې

د لـــــیلا ګـــــانو ګـــــودر وســــــو ځېده
خـــو ســــربېرو ورتــــه هــــېڅ ونـــه وې

اخـــر یـــې ښــکل کـــړ اســمعیل پـــه شـــوندو
د چـــا خبـــرو ورتــــه هــــېڅ ونــــه وې.

۱۳۶۷ل کال د سلواغې میاشت

مړاوي اننګي

ژوند سوزېدلو نهيلۍ نه توېدلې اوښکې
د چا د مينو جنازو کې څڅېدلې اوښکې

شهيد و تاسو نه که هلته چا پوښتنه وکړه !
ورته به وايئ چې وطن کې بهېدلې اوښکې

خدايه د ستا له ترحم او له پېرزو مننه
نورې دې وا اخله دا ډالۍ دا رالېږلې اوښکې
څو مره ښه ښکاري هلته ستا د موسکو شونډو خندا

دلتــــه پـــه مـــړاوو اننګـــو کـــې ځلېـــدلې اوښـــکې

خـــود بـــه د رب لـــه عواطفـــو نـــه ګیلـــه کومـــه
هلتـــه خنـــداوې دلتـــه ولـــې رســـېدلې اوښـــکې

ګـــوره احساســـه هغـــه کـــور کلـــی یـــوازې نـــه کـــړې
چـــې ګرېوانـــو کـــې یـــې ټـــول عمـــر ګرځېـــدلې اوښـــکې.

۲۴/۱/۱۳۶۷

د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه

محمد اسمعیل یون د حاجي محمد خان زوی پر ۱۳۴۶ل کال، د لغمان ولایت د الینګار ولسوالۍ دنیا ته راغلی. په یوې روښنفکرې کورنۍ کې زېږېدلی دی.

لومړنۍ زده کړې یې د الینګار ولسوالۍ د سلینګار په لومړني ښوونځي کې سرته رسولي دي، تر هغه وروسته کابل ته راغی او په خوشال خان لېسه کې شامل شو. پر ۱۳۶۶ل کال له نوموړې لېسې څخه په دویم نومره بریالی او پر ۱۳۶۷ل کال د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې محصل شو. پر ۱۳۷۰ل کال له نوموړې څانګې څخه اول نومره بریالی او پر همدې کال بېرته د پښتو څانګې د کدر غړی شو. پر ۱۳۸۵ل کال په نوموړې څانګه

کې د ماسټرۍ دوره پیل شوه، یون په ډېر ښه او بریالي ډول دا دوره پایته ورسوله.

محمد اسمعیل یون له ۱۳۷۰ل کال څخه بیا تر ننه پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي تدریسي غړی او د(پوهندوی) علمي پوړۍ ته رسېدلی دی، پر استادۍ سربېره، استاد یون د ((کابل پوهنتون))، ((هیلې)) او((شمشاد))مجلو د چلوونکي دنده هم په ښه ډول ترسره کړې ده. په پېښور کې د چاپېدونکې ((معارف)) مجلې کتونکی غړی هم و. همدارنګه دیو شمېر نورو چاپي خپرونو همکار هم پاتې شوی دی.

استاد یون پر ۱۳۸۱ل کال، په جلال اباد کې بېړنۍ لویې جرګې ته د ختیزو ولایتونو د انتخاباتو د دفتر مشر شو، ددې جرګې لپاره تر ټاکنو وروسته د جرګې غړی، بیا د جرګې د غړو له خوا د بېړنۍ لویې جرګې دلومړي منشي په توګه انتخاب شو. استاد یون په دې جرګه کې تر خپل وروستي وسه خپل ملي او تاریخي مسولیت ادا کړ او د هېواد دښمنه عناصرو د توطیو مخه یې ونیوله.

تر دې جرګې وروسته، کله چې د افغانستان د اساسي قانون د تدوین بهیر پیل شو، نو استاد یون بیا ددې بهیر لپاره د ختیزو ولایتونو د دارالانشاد دفتر مشر وټاکل شو. په ختیزو ولایتونو کې د اساسي قانون د لویې جرګې لپاره انتخابات هم د همدې دفتر له خوا ترسره شول. استاد یون د اساسي قانون د تصویب په لویه جرګه کې د نوموړې جرګې د دارالانشا د غړي په توګه خپل فعال رول ادا

کړ. ټاکل شوې وه، استاد یون په ختیزو ولایتونو کې د افغانستان د جمهوري ریاست لپاره د عمومي ټاکنو د دفتر مسول شي، خو په کابل کې د لویو جنګسالارانو او ځینو تنظیمي مشرانو له خوا پر حکومت او ملګرو ملتونو د زیات فشار له امله له کاره ګوښه شو. ملګرو ملتونو (UNAMA) استاد یون ته وړاندیز وکړ، چې په کابل کې به تر دې لوړه دنده د روسپارو، خو استاد یون ونه منله او خپلې استادۍ ته یې دوام ورکړ.

درې کاله وروسته یې د ځینو ملګرو په زیات ټینګار او غوښتنه، د جمهوري ریاست د ملي امنیت شورا په دفتر کې د فرهنګي چارو د ریاست دنده ومنله او په کابل پوهنتون کې پر استادۍ سربېره لا تر اوسه دا دنده پر مخ وړي. استاد یون پر ۱۳۸۵ل کال د افغانستان او پاکستان د امن ګډې جرګې لپاره د افغانستان له خوا د منشي په توګه غوره شو او دا دنده یې هم په ښه ډول ترسره کړه.

استاد یون د خپلو اکیلیکوال په توګه په تېرو شلو کلونو کې ګڼ شمېر فرهنګي او ټولنیز خدمتونه ترسره کړي، په ګڼو چاپي، راډیويي او ټلویزیوني مرکو کې یې د و اقعیتونو او حقایقو د څرګندبیان له امله د خلکو په زړونو کې ځای نیولی دی. که څه هم ډېر خلک د یون لیکنې، مرکې او نظریات خوښوي، خو یو شمېر داسې خلک هم شته، چې د یون سرسختي مخالفین دي. د هغه ملي او ګټورو نظریاتو ته هم غلط رنګ او تعبیر ورکوي، دا ډول اشخاص، چې اکثره یې زورواکي او د سیاسي ډلو ټپلو غړي او

مشران دي، د استاد یون نظریات خپلو شخصي او تنظیمي ګټو ته خطر بولي، نو ځکه یې په ټینګه مخالفت کوي. زه د دې شاهد یم، هر کله چې یون کومه لیکنه او مرکه کړې، نو دده پر وړاندې یې مثبت او منفي غبرګونونه دواړه راپارولي دي، منفي غبرګونونه اکثره وخت د هغو اشخاصو او ډلو له خوا وي، چې په تېر کړکېچن سیاسي بهیر کې یې ډېرې نامشروع ګټې ترلاسه کړي او ځانونه یې مطرح کړي دي.

مثبت غبرګونونه اکثره د ولس د مشرانو، روښنفکرانو او نورو مخورو له خوا وي، خو استاد یون په دغسې سختو اغزنو او تنګو شرایطو کې بیا هم خپل فرهنګي، سیاسي او ټولنیز کار ته دوام ورکوي.

دا اوسنی فرهنګي کار، چې تاسو یې اوس په مسلسل ډول ګورئ، دا د تېرو شلو کلونو کارونه دي، چې له تېر یو نیم کال راهیسې پرې په منظم ډول کار شوی، او ډل شوي او دادی ستاسو مخې ته اینبودل کېږي، په داسې یو دولتي دفتر کې چې بوختیاوې په کې ډېرې وي، د منظم او ستر فرهنګي کار سرته رسول اسانه کار نه دی. استاد یون پر خپلو فرهنګي کارونو سربېره د ګڼو فرهنګي ټولنو د غړي، همکار او موسس غړي په توګه هم خپل فرهنګي رول ادا کړی، په پېښور کې یې د دوو المان مېشتو فرهنګي ټولنو (د افغانستان د کلتوري ودې ټولنې) او (د پښتني فرهنګ د ودې پراختیا ټولنې) د همکار په توګه د بېلابېلو لیکوالو په لسګونو

اثـار، ایډیټ او چـاپ کـړي دي دغـه راز یـې پـه سـلګونو کورنیـو مشاعرو، ادبي غونډو او سیمینارونو کې ونډه اخیستې ده، خپله یې هم په لسګونو مشاعرې، سیمینارونه او علمي ورکشاپونه جوړ کړي دي.

سربېره پر دې، په یو زیات شمېر، ملي او نړیوالو کنفرانسونو کې یې په ښه ډول د خپل هېواد استازي کړې ده. دلته به یې د اثارو یادونه وکړو:

اثار

الف- پنځونې:

کتاب نوم	څرنګوالی	چاپکال
• متکور	لومړی شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• په اورونو کې سندرې	دویمه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷

ب- راټولونې:

• هیلې	ګډه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• نیمګړي ارمانونه	د حیران شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• د لوونو فصل	ګډه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• د نازو انا یاد	د سیمینار د لیکنو ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• د استاد الفت نثري کلیات	د استاد الفت نثرونه	دریم ۱۳۸۷
• سیندونه هم مري	د اسحق ننګیال شعري منتخبات	دویم ۱۳۸۷

ج- ژباړنې:

• د ټولنپوهنې له نظره: په افغانستان کې د واک جوړښتونه
د پوهنوال روستارتره کي اثر دویم ۱۳۸۷

- .د افغانستان فرهنګي میراثونو ته یوه کتنه
د نینسي دوپرې اثر دویم ۱۳۸۷
- په افغانستان کې د جګړې جنایتکارانو محاکمه
د پوهنوال روستار تره کی اثر دویم ۱۳۸۷

د- یونلیکنې:

- د اماراتو سفر د اماراتو یونلیک دویم ۱۳۸۷
- که یون دی یون دی د اروپا یونلیک لومړی ۱۳۸۷
- د پښتنو ګون ترڅنډو د امریکا یونلیک لومړی ۱۳۸۷

هـ- څېړنې او شننې:

- د محمد ګل خان مومند اند و ژوند ته یوه لنډه کتنه دویم ۱۳۸۷
- استاد زیار د پښتني فرهنګ یو ځلاند ستوری دویم ۱۳۸۷
- دکابل پوهنتون د ادبیاتو پوهنځي پښتو کتابښود دویم ۱۳۸۷
- د افغانستان فرهنګ ته اوښتي زیانونه دویم ۱۳۸۷
- د پښتو شعر هندسي جوړښت شپږم ۱۳۸۷
- له افغانستانه د مسلکي کادرونو د فرار عوامل دویم ۱۳۸۷
- ساینسي پرمختیاوې دویم ۱۳۸۷
- ببرڼی لویه جرګه ولسواکي او زورواکي دویم ۱۳۸۷
- اندیال خوشال لومړی ۱۳۸۷
- هیله د خپلو سریزو په لمن کې لومړی ۱۳۸۷
- کلتوري یون لومړی ۱۳۸۷
- فرهنګي فقر لومړی ۱۳۸۷
- مرکه او مرکې لومړی ۱۳۸۷
- خوشال په خپل ایډیال لومړی ۱۳۸۷
- دکتابونو په ورېمو کې لومړی ۱۳۸۷

- افغانستان په سیاسي کړلېچ کې لومړی ۱۳۸۷
- پښتو لیکنی سمون لومړی ۱۳۸۷
- اوسنی رسنۍ لومړی ۱۳۸۷
- که نړیوال ماته وخوري؟ لومړی ۱۳۸۷

خدای(ج) دې استاد یون ته ډېر عمر ورکړي او جرئت دې ورته هم تاند لري، الله(ج) دې دی له هر ډول بدو بلاوو وژغوري، په فرهنګي کارو زیار کې ورته دنور زغم او وسپلې هیله لرم.

په درناوي

وفاالرحمن وفا

کابل- افغانستان

maṭakor

(collection of poems)

By:
M.Ismael yoon

ISBN 978-9936-500-03-7
9 789936 500037 >

د خپرونو لړ: (۴)